Gustaf den tredje med de förste Aderton af Svenska Akademien. Samtal i odödligheten den 5 april 1836. Skaldestycke

Bokutgåva

Texten ingår i *Svenska Akademiens Handlingar Ifrån År 1796. Sextonde delen*, s. 229–239. Tryckt hos Johan Hörberg, Stockholm 1836.

GUSTAF DEN TREDJE

med de

förste Aderton af Svenska Akademien.

Samtal i odödligheten

den 5 April 1836.

Skaldestycke

af

F. M. FRANZÉN.

* * *

Gustaf.

Hvad nytt från Sverge ser du i den spegel,
Som visar oss, odödliga, ännu
På tidens flod, de ständigt nya segel?
Med denna nöjda blick, hvad skönjer du?

Rosenstein.

Akademien, o Konung, som din spira
Böd fram, till vård om språkets blommor, stå,
De femti år, hon lefvat, ärnar fira,
Och tycks dervid sin ungdom återfå.
På hennes altar nu den offerlåga,
Du med din egen anda blåste opp,
Förklarad stiger; och hon synes fråga
Sin framtids öde med ett nytändt hopp.
Nu kan hon icke blott den seger kröna,
Som på en afmätt täflingsbana vins,
Men, utom den, all sann förtjenst belöna,
Och hedra en talang, hvar helst den fins.

Gustaf.

Kom, Höpken, du, som främst utaf mig nämdes!
Och må de andra alla följa dig!

Den krets af Aderton, som först bestämdes,
Nu, såsom då, omkring mig slute sig.

Höpken.

Vid denna högtid, hvilka sköna minnen
Ifrån ditt solstånds glada tidepunkt:
Då du ännu förente alla sinnen,
Då allt emot dig log så ljust, som lugnt!

Fersen.

Då du betog, med ditt behag, ditt snille,
Din talegåfva, äfven fria män;
Då du, med mindre magt, hvad helst du ville
Förmådde mer, än med ditt envåld sen!

Scheffer.

Då, på Europas throner, blott Cathrina
I statsklok blick med dig jemförlig var;
Då, lik Augustus, du kring dig såg skina
Hvad konsten skönt, hvad äran upphöjdt har.

Hermanson.

Augustus var det ju, som slöt sin bana
Med detta utrop: Se, hur väl jag spelt.

Gustaf.

Vår muntra Hermanson har än sin vana,
Att visa med en nål, hvad ej är helt.

Nordin.

Den nålens udd kan rifva ock det hela.
De samma orden kunde Titus sagt.
Vi ha ju hvar och en vår rol att spela;
Och allt går väl, när hvar på sin ger akt.

Gustaf.

Här måste sanningen af alla tålas;
Ty allas tankar genomskina här.
Här ofvan molnen, hur de än bestrålas,
Vi se, hur tomt i dem det inre är.
Dock hvad mitt syfte var ännu mig gläder,
Ehur jag misstog många steg dertill.
Den Svenska äran, ärfd af stora Fäder,
Mig ledde äfven då, när jag for vill.

Schröderheim.

Att den förvara, att dess minnen sprida,
Invigde du, sjelf invigd, det förbund,
Som knöt, från lärdomsvrån och thronens sida,
Hvad ädlast var, i samma sköna rund.

Adlerbeth.

Och det förbundet står, ehuru tiden,
Ej blott i bragdens, men i tankens verld,
Med storm sig vändt. Det står med vinst af striden,
Och samlar byte utan draget svärd.

Leopold.

Hvad! skulle då de nya stora orden
Förkrossat henne, som ej föll den dag,
Då vid sin skyddsväns död, en enka vorden,
Hon fick från magiens höjd ett åskeslag?

Kellgren.

Det som är skönt, blir skönt i alla tider,
Hur modet än må skifta ton och färg;
Och stjernan för det rätta aldrig skrider
Så ned, att hon ej ses från snillets berg.

Gyllenborg.

Hvad stormen icke släcker, plär han lifva;
Och efter floden, hur den härjat än,
De frön, som sparats, skjuta fram och gifva
Den spillda frukten hundrafallt igen.

Oxenstjerna.

Så sker dock icke förr, än när af solen
En blick dem väckt och fram ur stoftet drar.
Så skedde, när du steg på kungastolen,
Och vårens lik, din spira blommor bar.

Gustaf.

Men nu ej våren blott, som ler åt hoppet,
Bekransar nejden rundt om thronens höjd.
Nu gör en sommar, som i dröjda loppet
Allt mer välsignas, hela landets fröjd.

Nordin.

Så talar den, hvars egen ära hvilar,
För segrens ankar, i historiens hamn.

Gustaf.

Dock hvina äfven der de ryktets ilar,
Som rycka upp och slita sönder namn.

Celsius.

Ej aktar häfdens tolk hvad agget skriker,
Och hvad förtalet vågar hviska blott.

Wingård.

Den domen först, som evig är, förliker
Vår lefnadsstrid emellan ondt och godt.

Botin.

Dock, att det rättas kränkta helgd försona,
Sänds ren i tiden Nemesis af Gud;
Och kungaätter skiljas från sin krona
För skylda brott mot hans försyn och bud.

Fersen.

När Cæsar föll, trots sina hjeltedater,
Var det vid foten af Pompeji stod.
Du från ett gyckelspel på en theater,
Med fallen mask, blef buren i ditt blod.

Armfelt.

Hämd ropte Cæsars blod, och det blef hämnadt
Ej blott med vapen, men af verldens dom.
Hans namn, från kronan ryckt, likväl var ämnadt
Att kejserligt regera ej blott Rom.
Så skall din ära –

Gustaf.

Må hon stå sitt öde,
Af tiden pröfvad. Nu min tröst det är,
Att, hur der nere än bedöms den döde,
Den lefvande ännu har vänner här.

Armfelt.

Jag fann vid många hof, ibland de höga,
Beundransvärda, älskansvärda män
Med hjeltens hjerta och med snillets öga,
Men ej din like, Konungslige vän.

Oxenstjerna.

Hvem såg, hvem hörde dig, och ej bekände
Ditt höga väsens välde öfver sig?
Jag har dig målat, sådan jag dig kände;
Och hvem har känt dig, som ej älskat dig?

Leopold.

Antikens byster ej den bilden hinna,
Ej Plinii Trajan dess fägring har.

Oxenstjerna.

Må den, ja, må de Aderton försvinna!
De Nio ha ditt minne i förvar.

Sjöberg.

O sköna tid! då man ett sådant minne
Bland stjernebilder tacksamt lyfte opp.
Så tänkte jag, i det mitt trötta sinne,
Från verlden skildt, blott såg på himlens lopp [1].

Murberg.

En man från skolan, jag ej smickra lärde:
Hvad jag der nere sagt, jag säger nu.
Du mindes all förtjenst, allt pröfvadt värde,
Men hvad mot dig man bröt, det glömde du.

Gustaf.

Nu tyst om mig! Nu blott den ädle gifvarn
Af nya frön till Svenska snillets krans
Må prisad bli! Den höge återlifvarn
Af Sverges sjelfbestånd och vapenglans!
Den segerkrönte hjelten, som det rike,
Hans dygder vunno af hans ära blott,
Med vishet styr! Dess stora kungars like
Ren förr än kronan blef hans sköna lott.

Rosenstein.

I hela Sverges namn du sagt det ordet.
Tillåt min Konung att jag bär det ner
Till någon vid det än mig kära bordet,
Som röst deråt vid dagens högtid ger.

Höpken.

Bär ock *vår* tack till Skyddarn af det tempel,
Der Svenska språket, täflande med hans,
Af ädla dygder ställer fram exempel
Till efterföljd, ej blott till festlig glans.

Gyllenborg.

Der *han* med vingad staf och *han* med lyra
En gyllne stämpel visa från den verld,
Som öfver mödans vinst och nöjets yra
Upplyfter själen undan dagens flärd.

Adlerbeth.

Der de från lyckans höjder sig förena
Med dem i ryktets brant, att mana opp,
Ej till geniets lätta lek allena,
Men på förtjenstens väg, de ungas hopp.

Leopold.

Och der, hvad brister byggnaden ock hyser,
En invigd källa ger ej rus, men sans;
Och kanske mer i det, som mindre lyser,
Beredt en odling, som förut ej fans.

Kellgren.

Ej fruktlöst är det moln vid himlabrynen,
Som man en sommarqväll blott blixtra ser.
Elektrisk går derur, ej följd af synen,
En kraft, som skörden allt mer mognad ger.

Gustaf.

Se fram i tiden: se det sekel fyllas,
Hvars hälft nu firas. Oscars sol går ner,
Välsignad som hans Fars; och begge hyllas
I än en Carl, som begge återger.
Då, vid den fest, som detta tempel pryder,
Hur ny är talets ström och sångens flygt!
Dock likt det folk, hvars frihet lagen lyder,
Går språket fram, ej från sin regel ryckt.
Svenskt, med ett ord, skall det förbli, och bära,
Bland sena slägter, vittne om er vård.
När tidens tänder brons och marmor tära,
Står språket qvar, en bättre minnesvård.

* * *

Noter

1)

Af sjuklighet stängd i sina rum sysselsatte sig Sjöberg i de sista åren af sin lefnad med Astronomiens studium.